JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

POMM1002 Vuorovaikutusosaaminen ja moninaisuuteen liittyvä osaaminen 6. tapaaminen

Syksy 2026 PRO -26 ja kumppanit

riitta.k.tallavaara@jyu.fi

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Lämmitellään!

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Missä vaiheessa Koulureformi-tehtävät?

Vuorovaikutusosaaminen & moninaisuuteen liittyvä osaaminen:

*Haluat ja kykenet toimimaan **yhteistoiminnallisesti** ja **rakentavasti** erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, -suhteissa ja ryhmissä. Tämä tarkoittaa sitä, että osaat ottaa toisen näkökulman huomioon, olet kiinnostunut kuuntelemaan toista ja annat tilaa ryhmässä. Ymmärrät verkostoihin ja yhteisöihin kuulumisen merkityksen sekä osaat rakentaa ja ylläpitää niitä. Osaat neuvotella sekä ratkaista konflikteja ottaen huomioon eri osapuolten tarpeita ja tavoitteita. Sinulla on kykyä omien ja toisten tunneilmaisujen havaitsemiseen ja tunnistamiseen sekä taitoa tunteiden säätelyyn ja ilmaisemiseen. Ymmärrät tunteiden syitä ja niiden vaikutuksia itseen ja muihin ihmisiin ja osaat soveltaa tätä ymmärrystä työssäsi.*

Kykenet tiedostamaan ja haastamaan moninaisuuteen liittyviä asenteitasi ja uskomuksiasi ja toimimaan ymmärtäen, että jokainen ihminen on erityinen ja omanlaisensa edellytyksineen ja taustoineen. Sinulla on tietoisuutta ja herkkyyttä toimia vuorovaikutuksessa kulttuurisesti moninaisissa konteksteissa sekä arvostaa ja ymmärtää esimerkiksi etnisyyden, kielen, iän, uskonnon, sukupuolen, seksuaalisuuden sekä sosiaalisen luokan sisältämiä erityispiirteitä.

Jon ja Tamasin luennolla:

ykkönen = minuun osui ja upposi

kakkonen = oivalsin

kolmonen = olisin toivonut enemmän aikaa /olisin halunnut kuulla lisää

nelonen = vien luennoilta viemisinä ”kotiin”

vitonen = tämä puudutti

kutonen = vapaa sana

Kulttuurinen moninaisuus

- Myös monikulttuurisuus, interkulttuurisuus
- AI-määritelmä: Kulttuurinen moninaisuus tarkoittaa yhteiskunnassa elävää todellisuutta, jossa erilaiset kulttuuritaustat, etniset ryhmät, kielet, uskonnot, arvomaailmat ja tavat elää rinnakkain. Se on laajempaa kuin pelkkä etninen erilaisuus ja sisältää myös yksilöllisiä identiteettejä, sosioekonomisia eroja, ikään ja sukupuoleen liittyviä piirteitä sekä fyysisiä ominaisuuksia. Kulttuurinen moninaisuus korostaa erilaisten ihmisten ja ryhmien ainutlaatuisten piirteiden ja näkökulmien tunnistamista ja arvostamista turvallisessa ja myönteisessä ilmapiirissä.
- etnisyyteen, kieleen, sosioekonomiseen taustaan, sukupuoleen, seksuaalisuuteen, uskontoon ja maailmakatsomukseen liittyvien erojen tunnistaminen ja arvostaminen, ymmärrys niiden rinnakkaiselosta ja vuorovaikutuksesta

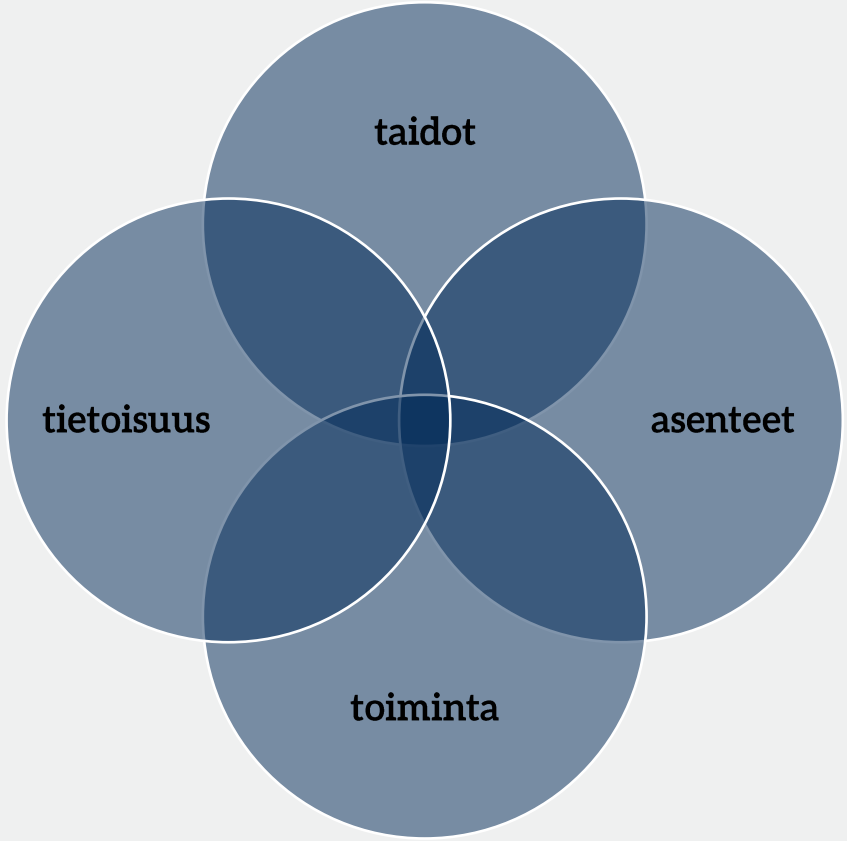
Kulttuurinen moninaisuus

- OPS muistuttaa, että Suomen **perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan** ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Samoin **tasa-arvolaki velvoittaa** kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen.
- **Interkulttuurinen kompetenssi** (Jokikokko, 2021) voidaan nähdä kokonaisvaltaisena ajattelu- ja toimintatapana, joka pyrkii moninaisuutta kunnioittavaan, oikeudenmukaiseen toimintaan ja vuorovaikutukseen.
  - Interkulttuurisen kompetenssin arvopohja: ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioitus, väkivallattomuus, toisilta oppiminen, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, demokratia.

Interkulttuurisen kompetenssin ulottuvuudet

(Jokikokkoa, 2002 & 2021 mukaillen; ks. myös Deadorff, 2006;)

- Tunnenko itseni ja kulttuurini (ns. koodit, jotka ohjaavat ja rajoittavat omia ajatuksiani, uskomuksiani ja käytöstäni)?
- Tunnenko toiset kulttuurit ja niiden ”koodit”?
- Tunnistanko ennakkoluuloja, asenteita, oletuksia ja epäoikeudenmukaisia käytänteitä niin yksilöiden kuin instituutioidenkin tasolla?
- Tiedostanko yhteiskunnallisten erojen vaikutuksia sekä sosiaalisia ja poliittisia trendejä?

Olenko kriittinen?
Osaanko katsoa asioita monista eri näkökulmista?
Osaanko asettua toisen ihmisen asemaan ja tunnenko myötätuntoa?
Sopeudunko muuttuviin olosuhteisiin, niissä toimimiseen ja vaikuttamiseen?
Osaanko tulkita ja ymmärränkö toisen kulttuurin edustajan kieltä ja sen erityispiirteitä?

Välitänkö toisista ihmisistä?
Kunnioitanko ja arvostanko moninaisuutta?
Olenko motivoitunut ja sitoutunut edistämään tasa-arvoista toimintaa?

Uskallanko puuttua aktiivisesti ja rohkeasti epäoikeudenmukaisuuksiin ja taistelenko rasismia, ennakkoluuloja sekä kaikenlaista syrjintää vastaan?

Kunnioittava kohtaaminen – kriittinen lukutaito kaikkien koulussa (inklusiivisessa koulussa) (ks. esim. Räsänen, 2021)

- **Kulttuurinen lukutaito**: taito ymmärtää erilaisten kulttuurien merkityksiä sekä tämän seurauksena taito arvioida, verrata ja tulkita eri kulttuureja, jotka ovat kietoutuneet toisiinsa tietyssä paikassa.
- **Kulttuurin lukutaito** mahdollistaa hienovaraisen ja tuloksellisen toiminnan maailmassa, jota luonnehtii monimuotoisuus ja jossa on vaikea menestyä ilman taitoa ymmärtää erilaisuutta. Kulttuurista lukutaitoa tarvitsevat sekä kantaväestö että erilaiset vähemmistö- ja muut ryhmät.
- ”Kulttuurinen lukutaito kehittyy tulkittaessa arvojen ja uskomusten näkymistä ympäristössä..

→ Nämä taidot kytkeytyvät kulttuuri-identiteetin rakentumiseen ja mahdollisuuteen tuntea itsensä osaksi ympäröivää kulttuuria ja kulttuuriperintöä.

→ Millaiset ovat minun valmiuteni kunnioittavaan kohtaamiseen? Mitä minun pitää kehittää – tietoa, taitoja ja asenteita?

(Kestävä kehitys https://finto.fi/keko/fi/page/p174)

Luokanopettajan kielitajun syventäminen

(Tarnasta 2012 mukaillen)

Tarvittavat käsitteet

Tieto ja ymmärrys kielen rakenteista

Kyky eritellä kieltä
tekstin
lauseen
sananmuotojen tasolla

Oma kielenkäyttötaito
puhuminen
kirjoittaminen
kielenhuolto
ymmärtämistaidot

Luokanopettajan kielitaju

pedagogiikka

Mitä oppilaan tulee osata?

Mitä minun pitää osata ja oppia?

Jokainen opettaja on kielen opettaja ja jokaisella tunnilla opiskellaan kieltä

Valmis tehtäväpaketti
vuorovaikutusosaamiseen &
moninaisuuteen liittyvän osaamisen
PROpe-työskentelyyn!

ko. ydinosaamisalueen PROPe-työskentelyn voi suorittaa tekemällä Kielitietoisen polun 1. askeleen

1. ASKEL: Koulun kielimaisema - keitä olemme? missä olemme?

Kokeillaan!

Ravistellaan kielitajua

- Mitä kieltä teksti on?
- Mikä teksti se on? Mistä aiheesta siinä puhutaan?
- Mitkä sanat ovat verbejä? Entä adjektiiveja?
- Millainen sanajärjestys kielessä on?
- Mikä sana tarkoittaa *'ja'* ja mikä on kieltosana?

→ **Miten päättelit?**

Hier ontvangt u enkele nuttige tips als u bij het wassen het milieu een handje wil helpen:

- Was niet met een halfvolle trommel
- Doseer volgens vuilgraad en waterhardheid
- Gebruik de laagst aanbevolen temperatuur
- Verminder verpakkingsafval

(Kalaja & Dufva 2005)

Tehtävät kotiryhmissä 1 – Alakoulun ylli

- Pohtikaa kielitietoisuutta alakoulun yllin oppitunnilla *Monikielisen oppijan matkassa* -sivuston avulla https://monikielisenoppijanmatkassa.fi/kielitietoisuus-eri-tiedonaloilla/oppikirjatekstit/alakoulun-ylli/
- **Pienryhmätyöskentely (3 ryhmää)**
  - Jokaiselle ryhmälle valitaan yksi sivuston tehtävistä
  - tiimit 1 ja 4 = kohdat I-II, tiimit 2 ja 5 = kohta III, tiimit 3 ja 6 = kohta IV
  - Ryhmät pohtivat sivuston tehtäviä yhdessä ja pyrkivät löytämään näihin sopivat vastaukset sekä pohtimaan tehtävää kielitietoisesta näkökulmasta
  - Lopuksi jokainen ryhmä kertoo tiivistetysti muille tehtävästään, siihen pohtimistaan ratkaisuistaan ja siitä, minkälaisia ajatuksia tämä tehtävä herätti liittyen kielitietoiseen opettamiseen ja opettamiseen ylipäätään

Tehtävät kotiryhmissä 2 – Havainnointilomake

- Tarkastelkaa pienryhmissä Kielitietoiset luokkahuonehavainnot -lomaketta
- Pohtikaa, miltä osin lomake linkittyy päivän luentoon.
- Pohtikaa myös, mitkä osiot havainnointilomakkeesta laajentavat ymmärrystänne siitä, mitä kielitietoisuus on ja mitä siihen kuuluu.
- Keskustelkaa yhdessä millä tavalla ’jokainen opettaja on kielen opettaja’ ja miten tämä lähestymistapa voi vahvistaa jokaisen oppilaan osallistumista luokassa ja omassa oppimisessa.

Kotitehtävä ja ohje seuraavalle kerralla:

- Esi- ja alkuopetuksen luentotallenne (Mertala)
- Viikolla 44 olette keskenänne:
  - Purkakaa ensin (seka)ryhmissä kokemuksianne esi- ja alkuopetuksen vierailusta.
  - Tämän jälkeen voitte käyttää jäljelle jääneen ajan Koulureformi-tehtävän tekemiseen.